

ZLATNA ZRNAJCA

Manda Vojnić

Predgovor

DUŠOM I TIJELOM ZDRAV MI BIO, DRAGI PRIJATELJU...

Kao nevin prosjak idem od vrati do vrati, napokon evo svanem i kod praga tvoga. Evo vrlo cijene, zlatno sjeme dijelim i usrećiti svakog njime želim.

Dragi prijatelju, vrlo pazi da ti ja od kuće žalosno i bezplodno ne pođem jer ti vrlo prijateljski dođem.

Nemoj tvrdo srce na dobro nagovaranje imati jer od svakovrsnog zla trebaš se strogo pomnjivo čuvati. A ja ništa ti ne pitam nego srce pošteno, a od svojih okolnostih da ostraniš sve sve što je himbeno i nepošteno.

Molim te, prijatelju dragi, izvoli me od kraja do kraja pročitati, iskreno ti kažem da se nećeš pokajati. Jer ja mislim da u mene će za sve moje čitatelje, pa i za tebe, lijepe pouke i zdrave zabave imati.

Ako znadeš i ne mariš me čitati, moglo bi se desiti da ćeš mi kao neprijatnom gostu za vratima i po smetlištima misto dati. Onda pak od mene stalno nećeš, kao ni lenoba od rada, nikakove koristi imati. Ti ćeš žedan mimo vrijednog vrela proći, a za tebe će to vrelo i na dalje suho biti kad iz njega ne znaš piti i njegovim dragocjenim vrijednostima se okoristiti.

Ako želiš sa mnom iskreno i pošteno prijateljstvo sklopiti, ja sam ona koja te neću nigda ostaviti. Već uvijek i posvuda bit ću ti najvjernija druga i prva savjetnica, ne samo u veselju, nego u svako doba od

kolijevke do groba, na svakom koraku, u sjajnome dnevnu i u noćnome mraku, a ti ćeš meni na taj način najbolje ugoditi kad budeš nastojao mene sa svim svojim prijateljima upoznati. Jer to ja najviše želim, široko prijateljstvo imati, makar i cijeli svijet bratski pripoznati i sretniju mu budućnost dočekati.

Dao milostivi Bog da bi se do skora cijelog svijeta sve gnjile rane izliječile, što su današnji svijet pokvarile, da bi se što prije svi bratski u najboljem zdravlju i prijateljstvu ljubili, složno živili, kako bi i Bogu najbolje ugodili.

ZLATNA ZRNAJCA

Za pouku i ravnanje svakoj osobi koja želi pošteno živjeti!

Vruća želja pisateljice je ovo zlatno sjeme na naše mlade grudi posijati i Božjim ih blagoslovom blagosloviti. Kuda god i dokle se bude širilo da bi svuda svoje plemenite grane stotrukim plodom razvilo!

1. Z Bogom počni svako delo, ako želiš da bude dobar uspjeh imalo.
2. Ustrpljeni spašeni.
3. Dobro ima i mnogo dobrih posljedica, a zlo još više slabih.
4. Jedna gnjila jabuka pokvari mnogo zdravih.
5. Osveta vapije osvetu, a milosrđe se sa milosrđem postigne.
6. Svaki dobar put je trnjem posut.
7. Nek bude tvoja riječ podobna tvojemu činu.

8. Bez društva nema junaštva.
9. Bez truda i muke nema dobre nauke.
10. Tko pošteno radi, najtvrdi temelj gradi.
11. Laž ima kratke noge, gdje ruča, tamo ne večera.
12. Mir, ljubav i sloga su tri lipa dara od Boga.
13. U slogi se lako i kolači peku, a u neslogi suze teku.
14. To svaki dobro zna da u neslogi je još na ovome svijetu pakao.
15. U slogi se dade sve učiniti, a u neslogi ćeš lako sve izgubiti.
16. Koji bude pošteno raditi, neće mu život, a ni smrt strašna biti.
17. Više vrijedi pošten glas, nego zlatan pas.
18. Umiljato janje dvije majke sisa, a bijesno ni svoju ne može.
19. Posluh kruh jede.
20. Tuđe poštuj, svojim se diči.

21. Blažena večera u svojem trudu stečena.
22. Ljubi svojeg iskrnjega, kao samoga sebe.
23. Lijenost je smrtni grijeh, a mržnja također.
24. Ne čini drugomu ono što tebi ne bi bilo drago.
25. Nemoj da ti je u ustima med, a u srcu jed.
26. Budi vjeran svojim pouzdancima.
27. Čovjek se veže za riječi, a vol za roge.
28. Srednji put je zlatni put.
29. Bolja je razmišljena nego mišljena.
30. Nemoj biti prebrz, a ne ni lijen.
31. Pazi se da ne budeš uzrok tuđeg zla.
32. Nastoj u društvu utjeha biti.
33. Ako nisi dobar za ustrpljivo podnašati, nigdje nećeš dugo prijateljstvo imati.
34. Ne pouzdaj se prebrzo u nepoznance.

35. Mnogo puta promisli prije nego što rečeš ili učiniš.
36. Polagano se daleko dojde.
37. Zrno po zrno pogača, kamen po kamen palača.
38. Tko umije ima dvi, više vrijedi znati nego imati.
39. Tuđa muka nema tuka.
40. Uzvišenje dobrog nauka je uzvišenje naroda,
a propast dobrog nauka je propast naroda.
41. Pristojnost postiže uljudnost.
42. Svakoga njegova djela očituju, tko je i što je.
43. Bogu milo i poštenim ljudima drago, nek ti bude
cijeli život ponašanje takvo.
44. Svaki što može učiniti dobro, učiniti je dužan.
45. Nijedno društvo nema dobrog uspjeha bez iskrenih i
sposobnih članova.
46. Žetva je obično podobna sjetvi.
47. Plod ne pada daleko od stabla.

48. Dug je zao drug; koji je dužan, taj je i na Božić tužan.

49. Kad bi bila po svim kućah prava ljubav, zdravlje, mir i red, prestao bi cijelog svijeta jed.

50. Koji drugom zlo hoće, najprije ga mora u sebi stvoriti i onda istom s njime dotično zlo tvoriti.

51. Marljiv kao pčela, radljiv kao mrav, nek ti bude želja po vas cijeli dan.

52. Srebro je govoriti, a zlato je šutjeti.

53. Kada ti ko dobro učini, ne zaboravi mu zahvaliti, radije dva puta više nego jedan manje.

54. Budi pokoran svojim poštenim vlasnicima.

55. Tvrdo se pouzdaj u pravicu i s tim ćeš ustrpljivo savladati krivicu.

56. Pravica je kasna, ali je vazda časna.

57. U dobru se ne povisi, ni u zlu ne ponizi.

58. Zlo i dobro su prvi susjedi koji se često zamjenjuju.

59. Poslije ružnog vremena dođe opet lijepo.

60. Koji ne može dobiti cijeli hljeb, neka dobije komad.

61. Koji visoko leti, nisko pada.

62. Pazi se od himbenih prijatelja jer ti može škoditi.

63. Zvanje uzgajatelja zahtjeva duševno i tjelesno zdravlje.

64. Ne drži prijateljstvo samo za svoj interes, već za iskreno prijateljstvo jer inače ne znači pošteno.

65. Svako zlo treba, ako se može, u početku satri, dok ne razvije svoje zle posljedice.

66. Ko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada.

67. Ako se jedno zrno posije, može plod od jednog zrna dati, ako se više zrna posije, može ih se srpom žeti.

68. Tvrdi želja i volja sve strpljivo podnese, dočim hladnoj volji svaka malenkost dodijava.

69. Sa iskustvom se čovjek mnogo nauči.

70. Nemoj nikada drugog ponizivati uz svoju ludu visokost.

71. Ne radi samo za steći si čast.

72. Stari vol se teško nauči orati i grana pok otvrdne, ne pusti se ravnati.

73. Kada vidiš koga u pogibelji, niš' ga ne pitaj i ne čekaj, već što brže u pomoć mu priteci.

74. Ti gospodin, ja gospodin, tko bi krave pasa?

75. Bez orača i kopača ne bi bilo kruha ni kolača.

76. Bila Domovina kakva bila, al' je svakom sinku mila.

77. Čuvaj svoju rođenu grudu.

78. Prvi uzgojitelji su roditelji.

79. U uzrujnosti nemoj nikakve stvari osnivati ni zaključke potvrđivati.

80. Prestajanje kulturnog napretka je uzrok običnog nazadovanja.

81. Ljubav za ljubav se vraća.

82. Bolje da si u dobrom društvu zadnji, nego u slabom prvi.

83. Kad se čovjek nalazi pun nevolje pa pogleda i pomisli na one kojima je još i gore, i onda istom znade svoje jade utješiti bolje.

84. Nek ti je za ravnanje križni put.

85. Nemoj biti danas ovo, sutra ono jer to su osobe bez temelja pa ne može nitko imati u njih povjerenja.

86. Bolje je malo dobroga nego mnogo slaboga.

87. Ne slušaj krive proroke, već gledaj pravi put.

88. Više vrijedi desnicom pokazati nego jezikom klevetati.

89. Drži se što niže, a uči se što više.

90. Dobre knjige čitati znači pravog druga imati, ako nisi, one će te na dobar put peljati.

91. Gdje je dobrog i marljivog gospodara stan i strani putnik vidi sam.

92. Današnje življenje ima dosta muke, al' u naše mladosti trebaju hrabre i marljive ruke.

93. U mladih rukah svijet ostaje.

94. Bog ne plaća svake subote.

95. Za najbolje moramo držati takve ljude koji se za cijeli narod trude.

96. Lijepa je narav, još je ljepša zabava, ali mnogo fali gdje pravog, poštenog i zdravo slobodnog mira ni.

97. Učitelj bi morao biti iskreno ljubezniv do svojih učenikih, a učenici njemu pokorni.

98. Ako ne možeš raditi dobro, barem od zla se čuvaj.

99. Kad moraš sa onim živjeti koji te ne zna razumjeti, mnogo ćeš snage uzalud izgubiti.

100. Nepošten čovjek se pred pravicom smete, a poštenom to toliko škoditi neće.

101. Kad si u društvu, nemoj previše galamiti, već gledaj potrebno i pošteno govoriti.

102. U naglosti malo je mudrosti.

103. Delo, dan prije namišljeno je napola učinjeno.

104. Što možeš učiniti danas, ne puštaj za sutra.

105. Čovječe, pomagaj si sam pa će ti Bog i dobri ljudi pomoći.

106. Ako ne možeš istinu govoriti, s lažima se također nemoj služiti, radije šuti.

107. Početak si dobar pripravi, ako ćeš da te napredak bolje slavi.

108. Kad što radiš, nemoj delo skvariti za brže učiniti.

109. Gledaj uvijek pravo i pošteno i sa neukim se ponašati, ako ti neće budućnost zapreke imati.

110. Pazi se da ne zaboraviš kojim se imenom zoveš jer inače bi ga mogao pogrditi.

111. Svoj svoga do jame vodi, a u nju ga baciti neće.

112. Nastoj u puku složan biti i sve svoje dužnosti pošteno vršiti.

113. Nemoj mrziti jer ćeš i sam sebe tužiti.

114. Tko pristojno pjeva, zlo ne misli.

115. Kad bi imali u svim stvarima pravi pošten red, bio bi nam to najslađi med.

116. Kad koga ti sreliš, makar bio ti i veseo, ali isto nemoj ga raskalašeno pozdravljati jer ti ne znaš kakovu tugu može on na srcu imati.

117. S kim ideš, takav si.

118. Dosadnih osoba radije se ukloni, neg' uz njih bez potrebe nastradati.

119. Pazi na vremena u kojima se nalaziš i prema njima se ravnaj.

120. Za pravog brata možeš cijeniti onoga koji s tobom bratski postupi.

121. Nije baš lijepo primiti plaću prije nego se je zasluži.

122. Koj' se hvali, taj se kvvari, koj' se tuži, više puta i sam sebe ruži.

123. Ne pljuvaj na vjetar da ti pada na obraz.

124. Ne gledaj tuđe trunje, već svoju gredu.

125. Uvijek se drži pravog i poznatog puta.

126. Tko šuti, mnogima odgovara.

127. Ispeci pa reci.

128. Ljepše da ti reču, koj' bi mislio da ti to znaš, nego da se držiš visoko, a da niš' ne znaš.

129. U zapuštenih ledinica ne rodi pšenica, već treba orati i sijati ako ćemo žeti.

130. Kakva bačva, takav duh.

131. Nemoj da su ti u običaju osorne riječi i psovke jer na svakoga zlo uplivaju, dočim iskreno prijazno na svakoga, makar na životinju, dobro djeluju.

132. Ne uzimlji ništa za stalno, ni ništa za nemoguće pa ćeš vazda manje iznenađen biti.

133. Slabo je ono stablo koje se odmah pusti odsjeći.

134. Koj' ti se mnogo puta zamjeri, najposlije ti i iz daleka postane dosadan.

135. Koji tebe kamenom, ti njega kruhom.

136. Svaki je dužan svoje pogreške popravljati.

137. Jutro kad ustaneš operi sebe i kuću očisti, Bogu se pomoli i sve svoje radnje na Boga nakloni.

138. Gospodar je onda svojega gospodarskog imena vrijedan, kad se za sve dobro i pošteno skrbi.

139. Usta zatvori, a oči otvori.

140. Nemoj biti previše egoističan (sebičan) jer na taj način ćeš se mnogima zamjeriti.

141. Svi za jednoga, a jedan za sve, jerbo gdje se radi sile slože, i tvrdo gvožđe se prekinuti može.

142. Mnogo puta jesi sam uzrok posljedicama svojega zla i da tvoja šiba tebe šiba.

143. Nemoj nigda vrijeme uzalud gubiti, već nastoj uvijek duševno i tjelesno raditi i u vrijeme potrebe se odmoriti; i na pošten način kad kada i pomalo pozabaviti; na taj način ćeš najbolje i najpoštenije svoje dužnosti vršiti i i neće ti čas dug ni dosadan biti.

144. Kad više puta običaješ s kime biti, ćeš ga po govoru poznati i životnim kretnjama, ter napokon ćeš mu imati prilike na licu čitati i kroz oči kao kroz zrcalo dušu promatrati.

145. Sve u svoje vrijeme dođe.

146. Za u gospodarstvu dobar red učiniti je najbolje sredstvo, svakoj stvari svoj određeni prostor določiti i po mogućnosti svakom delu svoje vrijeme odrediti - na taj način ćeš mnogo slabih posljedica uništiti.

147. Ono je cvijeće hvale vrijedno koje, između trnjevih drača k svojemu poštenom cilju raste.

148. Kada imaš što za naprednost dobra učiniti,
nemoj zbog zakašnjenja kukavno zapustiti jer dobro je
bolje učiniti ikad nego nikad.

149. Slijepome mrak ne pači.

150. Mnogo puta zlo sa dobrim dolazi i dobro sa zlim.

151. Prazan klas se i u žetvi visoko diže, dočim pun
se prignut drži niže.

152. Jezik nema kosti, a mnogo puta je uzrok da se
lome.

153. Ohol prosjak prazne bisage nosi.

154. Kucaj, otvoriti će ti se, pitaj, dati će ti se, traži,
naći ćeš.

155. Vrijeme sreće na kolima se kreće.

156. Nigda si nemoj za tuđe stvari sam zadovoljavati,
već uljudno moli i za dozvolu pitaj.

157. Ludo bi bilo dela se sramiti, kad bez dela se
ne može živiti.

158. Dokle pamet dođe, više puta vrijeme sreće prođe.

159. Kad se delom od jutra dobro i lijepo uputiš,
obično se cijeli dan dobro poćutiš.
160. Za jedan ćas radosti, hiljadu dana Źalosti.
161. Ko pusti srcu na volju, mnogo puta za svoju
veliku tugu i nevolju.
162. Svaki je u svojoj slobodnoj volji kovać svoje sreće.
163. Kako si postelju rastreseš, tako ćeš na nju leći,
kakvi si obed skuhaš, takvega ćeš jesti.
164. Sve dolazi i prolazi, ali vjećnost nema kraj.
165. Zaklela se zemlja raju da se sve tajne doznaju.
166. Uvijek pazi da ne bude nitko prisiljen misliti
prigodom tvoga ponašanja na svoju spasonosnu
utjehu istom koncem rastanka tvoga (ili Źivota).
167. Mladicu treba ravnati dok je mlada.
168. Ljepše je pošteno trpiti nego nepošteno uŹivati.
169. Tko neće brata za brata, taj će tuđinca za
gospodara.
170. Sunce zalazi i preko kaljavih mjesta, ali okaljati se
ne da.

171. Gdje velika zvona zvone, mala se i ne čuju.

172. Dobri i vjerni sluga često zadovolji svoje poštene gospodare.

173. Lijepo je kada su podložnici poslušni, a još ljepše kada se sami na vrijeme domisle što trebaju raditi.

174. Veliki dio svoje uljudnosti ćeš pokazati ako budeš u delu prvi, a kod jela i pića zadnji.

175. Kada je za raditi radi, kada je za spavati, spavaj, za govoriti, govori, kada je za šutiti, šuti, kada je za trčati, trči.

176. Ljepota je kratkotrajna, a dobrota je za uvijek blagodarna.

177. Nemoj biti nedužnih tlačitelj, već budi prave istine ljubitelj.

178. Pazi da ne bude nikome žao što se s tobom družio i pouzdanog posla imao.

179. Pazi da ne treba dobrotu u tebe skupo kupovati, već znaj je na vrijeme sam iskazati.

180. U neurednoj obitelji ne može se ni gosta zadovoljiti.

181. Obitelj je temelj razvitka, bilo dobre ili slabe budućnosti.
182. Glavni članovi obitelji su roditelji.
183. Pticu se pozna po perju, a čovjeka po njegovu djelu i ponašanju.
184. Sit gladnome ne vjeruje uvijek.
185. Grijeh je najveći dio uzroka svemu zlu.
186. Vrijeme se obično od jutra opaža kakovo će biti.
187. Najveći dio zla što trpimo ga, sami ljudi sebi među sobom stvorimo.
188. Vruća marljivost i pošten rad otjerat će od kuće mnogo tuge, nevolje i jad.
189. Potreba je strogi učitelj.
190. Prava i vruća ljubav se ne da zatajiti jer ona će se u svoje vrijeme i sama sa svojim naravnim izvorom pokazati.
191. Ono što ni čovjeku po volji, niti u šali rado ne sluša.

192. Kućice moja, voljice i slobodice moja.
193. Bolje da trpiš za druge, nego da si uzrok tuđega trpljenja.
194. Rđa svijet kvari.
195. Ruka pere ruku, a obe dvi obraz.
196. Čovjek stvara prilike, a prilike stvaraju čovjeka.
197. Bolji je mir nego pir.
198. Nema čovjeka bez mane, nit' zanata bez poteškoća.
199. Nije najveće zadovoljstvo u bogastvu.
200. Prvo zrcalo si sam na sebi, drugo u sebi i sa izvorim iz sebe, a treće pa sve uopće što je okolo tebe.
201. Zlo i opako ponašanje više puta i vruću će ljubav istjerati iz njezinog mjesta.
202. U potrebi svih pravednih sredstava se hvataj samo da do poštena cilja dođeš.
203. Siromaštvo mnogo puta krati junaštvo.

204. Ako se ne žrtvuješ niti sam za sebe, ne možeš dobro učiniti, a još manje za druge.

205. To nije ništa sa dobrim dobar biti, ali na mucima se poznaju junaci.

206. Bliži ti je onaj pred kojim si dobro sporazuman u inozemstvu, nego onaj pred kojim ne možeš slobodno pouzdanje imati u najbližem susjedstvu.

207. Jao onim stadima koja imaju vukove za pastire.

208. Dok ti se čep moči, svaki se s tobom kumi, kad ti je čep suh, svaki kum je gluh.

209. Svim neprilikama traži sredstva s kim možeš ih posjeći, koje nose u sebi uzrok da moraš svog iskrenog brata mrziti.

210. Mnogo se puta dogodi da ti više vrijedi dobri prijatelj, nego i tvoji vlastiti roditelji.

211. Istinu radi, traži, ljubi i cijeni.

212. Narod bez škole je narod slabe i žalosne budućnosti.

213. Obično se veli da mijenja dlaku vuk, al' dok ne kožu, da ne ni ćud .

214. Većinom nepotrebne stvari nose u sebi suvišnji teret za čovječji život.

215. Od velike potrebe je učiti se na svagdanji red.

216. Bacaj zlato u blato, ali ono uvijek ostaje zlato.

217. Obično cilj putovanja u prvim kolima ovisi.

218. U slozi i marljivem radu svačiji je spas.

219. Što je med narodom više stranaka, tim više nose u sebi raznih suvišnjih tereta za životnu borbu.

220. Obično se događa da svakoga njegov posao mori, lenobama je dosadno i ležati, dočim marljivi radnik više puta ne može od duševna i tjelesna umora niti na nogama stati.

221. Svaki zdrav razum najbolje upozna okolnosti svoje blizine koje se više puta ne daju pripovijedati nit' ispisati.

222. Nema Boga do Boga.

223. Nikud s tobom bez tebe.

224. Vrlo štetonosno je ako nisu sposobni roditelji za djecu si pravilno gojiti, kao i liječnik koj' ne bi bio sposoban prama bolima lijekove pogoditi.

225. Ne možeš misliti da si Bog zna kako mudro stvorenje, ako nisi po naravi kadar razumiti i tuđe kao i svoje trpljenje.

226. Mnogo bi više bilo grbavih držala da nema sredstva za tesala.

227. Ako misliš narodu i domovini bolju buduću sreću viditi, trebaš se sa ovakvim sredstvima služiti: kako ćeš životu suvišnji teret olakšati, kako ćeš narod čim više na altruizam buditi, da se mora u najljepšoj slozi bratski ljubiti i koliko ti je moguće činom ga na to uputiti.

228. Obično prijateljevu dobrotu prekasno upoznamo, više puta tek onda kada ga izgubimo.

229. Ako imaš što za pisati, a brže ne možeš pisati, neprestano će ti misli brigu zadavati; ako imaš što za govoriti, pa ne možeš ili ne smiš govoriti i ono će ti štetonosni teret biti, koga ćeš najprije na grudima oćutati.

230. Ohol ne može kajati.

231. Nije dosta ustima samo katkada govoriti, već treba običnim djelima tvrditi.

232. Sve one krivice koje nepravедnim osjećaš kod svojih oblasti, vruće nastoj da ih možeš izravnati, ako ne prije, kad budeš ti u rukama oblast imati.

233. Vazda marljivo pazi da se možeš privatno osposobiti za sve ono što ti je treba u ruke uloviti.

234. Vrlo ti je teško i previše za trpjeti kad moraš sa svojim protiv svoje volje tuđi biti.

235. Ljudska govorenja moraju više puta na te za zlo ili dobro djelovati, ali ti se uz sve to moraš svoje osvjedočene tvrde sredine držati.

236. Draga djeco! Ja pošteno plaćam dugove jedino onda učiteljima svojim kada vas učim. Ako budete htjeli i vi svoje duge platiti, ćete i vi druge učiti.

237. Od nužne bi potrebe bilo da su bolesnici uvijek na raspolaganju onomu koji više od njih razumi.

238. Od nužne je potrebe i pjevanje, smijeh i šala jer bez toga se ne može, osobito mladost, dosta razveseliti, ali to sve je potreba da bude u granicama pristojnosti i poštenja.

239. Iz iskustva će svaki zdrav razum osjetiti da i ono
će vrlo štetonosni teret biti kada se mora svoj od svoga
bojati i onda ćeš proti zakona Božjega i
prirodne naravi na svojem rob biti, gdje ima pravo
svako stvorenje u svojoj slobodnoj volji se veseliti.

240. Sila kola lomi; kad se vidi blizu sile obično
prestanu tad normalne mire.

241. Glavno bi bilo vazda pružiti ruke na najnužniji i
zabilježivi rad.

242. Jao tebi, dijete, kakvi mukotrpni život ćeš imati,
ako te nužda natjera da si moraš roditelje sam uzgajati.
Isto takvi uspjeh ćeš imati kako da
staviš na put voz sa zadnjim kolim naprijed putovati.

243. Onaj koji neće ili nije sposoban za svoje dužnosti
vršiti, vazda će nekom suvišnji teret biti.

244. Vazda pazi da ne ideš mnogo dalje od sebe.

245. Tuđim krilima se možeš samo okititi, ali
s njima ne možeš letjeti.

246. Mnogo puta nam rad pokaže koji ga je stvorio.

247. Jao meni kad ne mogu s tobom ni proti tebi.

248. Mnogo će te puta domaće posljedice i u daleki svijet pratiti.

249. Ako nema u kućah vrijednih i sposobnih roditelja, ne može dobra ni lijepa uspjeha biti u obiteljima.

250. Vazda pazi da ne puštaš svoje ludo, poslije da moraš uz nužnu potrebu tražiti tuđe mudro.

251. Teško je trpjeti neprijatelja, a mnogo teže prijatelja.

252. Tko ćeš da te dobre volje ljubi, ako si pun trnja i neprestano njime bodeš.

253. Obitelj je temelj na kojoj se gradi bilo dobra ili slaba budućnost.

254. Ako budeš znao ustrpljiv biti, mnogo ćeš puta i svoje neprijatelje za se pridobiti, ako nećeš i prijatelje izgubiti.

255. Sve drugo može biti i ne biti, ali smrt je sigurna.

256. Ako si s kime u svađi, gledaj to čim prije od sebe otjerati jer ti to neće nikakova dobra duševna ni tjelesna donošati, a kad navečer ideš spati, već ne znaš jeli ćeš opet ujutro ustati, da budeš imao vremena sa snikim se opraštati.

257. Ne idi mnogo dalje od sebe, pak ćeš biti vazda blizu mene, daruj ti meni srce svoje, a ja ću tebi moje, pak ih poklonimo oba na dar Bogu.

258. U velikom iskrenom prijateljstvu ćeš mnogo puta upoznati kakve su posljedice i od neprijateljstva.

259. Nema na svijetu čovjeka kojeg nisu više ili manje nade prevarile.

260. Mnogi su ljudi baš i zato nesretni što nisu u svojoj mladosti upoznali da ruže cvatu među trnjima.

261. Pijanica neka traži vodnog lijeka.

262. Kod neotesanih slabića imaju strasti češće vlasti jer oni se ne znaju preokrenuti pa će rađe nesretnim strastima robovati.

263. Narav je sama na sebi osjetljiva, ali zato mora mudri razum ustrpljivog reda njoj dati, zaradi manje u ljudskoj pristojnosti nastradati.

264. Malo više reda, pa je mnogo manje jeda.

265. Gdje su laži, tu je zlo, njihova ploda uzrok je to.

266. Tamo gdje se ti razumiš, možeš na pristojni način i ti svoje mnijenje reći, a gdje se ne razumiš, čast ti se usteći.

267. Mnogi imaju u trbušini skriven svoj obraz.

268. Više puta se desi da koji bite morao najviše tješiti i milovati, te najviše jadi i tlači.

269. Ako marljivo ne radiš kad je za raditi, moglo bi se dogoditi da ćeš kasnije tu zanemarenost suzama platiti.

270. Bračni život izgleda da bi se mnogo puta i na taj način dao produljiti, kad bi dotični znali u iskrenoj, vjernoj ljubavi i trajnoj slogi živiti.

271. Raspušten čovjek je mnogo gori od životinja, kojeg slijepo strasti vode.

272. Na domovini si na najboljoj tvrđini, za nju sve lakše trpiš i na njoj najzadovoljnije uživaš, ako što imaš.

273. Za podupirati ljubav su najbolja sredstva: dobra i poštena djela.

274. Puno više vrijedi pravi, trajni red nego mnogi rad.

275. Gdje je duševno i tjelesno zdravlje i usred zime ruže cvatu, a gdje ga nema, i u proljeću uvenute pate.

276. Otjeraj koliko više možeš grijeh i nesretnu laž od svoje blizine, ako želiš da u tvojemu krugu sunce sine.

277. Vrlo neprijatno mora biti kad ti u stvarima sudi onaj koji se u nje ne zna razumiti.

278. Neznalica ide u susret češće zli posljedicama.

279. Ako ne možeš Kristov nauk slijediti, ne možeš pravi, trajni bogoljub ni rodoljub biti.

280. Gdje ni sloge uz mnogo rada je malo koristi i malo reda, a mnogo jada.

281. Uvijek marljivo pazi da ti se što zla ne desi, a kad ti se već desi onda ustrpljivo podnesi.

282. Pazi da ne bude oholi ponos gusti gost tvoj, već neka bude čedna poniznost plemeniti ures tvoj.

283. Nemir i nemoć su na putu mnogim dobrim uspjesima.

284. Ustrpljivost krije u sebi mnogo blago i zlato, a koji je nema, češće zapada u pogibeljno blato.

285. Nauk mudrih riječi, od zla duše liječi.

286. Kao što igra glavnu ulogu, hrana i čistoća po čovječje tjelesno zdravlje, na isti način nam iskustvo pokazuje, da igra glavnu ulogu i duševna hrana i čistoća za duševno zdravlje.

287. Ako budeš kadar dužnosti svojega staleža razumiti i pošteno vršiti, nigdje ti neće žao biti.

288. Sve za obraz, a obraz za ništa.

289. Prijatelj ti je onaj pravi koji te ni u zlu ne ostavi.

290. Raditi je zdravo, zabavno, potrebno i korisno.

291. Mnogo si puta dosta zla kupimo za svoj vlastiti i teškom mukom stečeni novac.

292. Pijanstvo je otrovno sjeme koje nosi u sebi mnogo svakovrsnog zla.

293. Mnogo puta šutimo kad bi zlatno trebalo govoriti, zato što smo brbljali kad je spadalo šutiti.

294. Nema kvarca vrh pijanca.

295. Najveća je potreba i bio bi najzaslužniji rad, narod zdravo i pošteno odgajati. A zato potrebna sredstva bi nam znali najbolje dobri i razboriti pedagozi i liječnici dokazati.

296. Dokle se god bude morao brat od brata i susjed od susjeda bojati, ne će na zemlji dobra biti.

297. Gdje najdeš mir, gledaj ga podvostručiti, a gdje ga ne najdeš, gledaj ga učiniti.

298. Tko se jedva kad je star začne popravljati, vrlo teško će mu biti se usavršavati.

299. Red je sjeme od raznovrsnog dobra, a nered od svakovrsnog zla.

300. Tri glavna savjeta općih dužnosti: prva prema Bogu, druga prema iskrnjemu, a treća prema samomu sebi.

301. Obično roditeljsko nevaljanstvo se osvećuje na potomstvu.

302. Tri glavna liječnička savjeta: voda, kretnja i dijeta.

303. Tri opća savjeta: ne tuži se, ne ljuti se i ne čudi se.

304. Kada te smućuje razjarena osvetljivost ili oholost, vazda pomišljaj Isusovu poniznost i ustrpljivost.

305. Tri glavne napasti: prvo zli duh, drugo svijet, a treće naše vlastito tijelo.

306. Nemoj svoje pogreške vazda za malenkosti držati i sam sebi rado opraštati jer onda si siguran da ćeš se vrlo sporo usavršavati.

307. Nemoj, momče, stranputice it jer to nije za poštenu svijet.

308. Kad se u zajednicu sklaplje slabina za slabinom, ne može se očekivati drugo nego opet plod slabine.

309. Čuvaj se ljepote bez dobrote.

310. Vazda razborito pazi što radiš prije, da se zato ne budeš morao kajati kasnije.

311. Dobrota bez iskrenosti i prijaznosti je podobna onom, makar i najdragocjenijem jelu koje je bez tečnog ukusa.

312. Svećenici, učitelji i roditelji bi trebali uvijek dobrim primjerom služiti, ako će valjana izgoja biti.

313. Dok se nisko držiš, iz visokoga ne padneš.

314. Samo sa onim osobam se nadaj sretno živiti, na kojima možeš u iskrenoj ljubavi, u miru, zdravlju i vjernoj slozi trajno biti.

315. Nemoj se kriti među svojim manama jer one će te prije ili kasnije izdati.

316. Uvijek pazi da ne zahtijevaš bez velike sile i potrebe raditi više nego možeš, ni pokazati više nego znaš, nit biti čašćen više nego zaslužiš, jer to bi lako moglo sve nezrelim plodom uroditi, pa više žuko nego slatko biti.

317. Neka ti vazda budu tvoji najstalniji naslonjači i najbolji svjedoci tvoje pošteno izvršene dužnosti Bogu mile.

318. Izgleda da uzrok najvećih gnjilih rana, što danas cijeli svijet trpi, leži u bračnim, roditeljskim, obiteljskim i uzgojiteljskim nesposobnostima.

319. Gdje dobrog sporazuma i prave iskrenosti ni, puno se bori, malo se uživa, a mnogo trpi.

320. Zla djela, ili ih učiniš ti ili tvoji neprijatelji, svakako znaj da dobroga ni.

321. Ne jadi se, niti ne daj povoda hotimice da se tko jadi.

322. Veće svjedočanstvo su mi mnogo puta tvoje kretnje nego ti sam.

323. Radi svojih protivnika ne mogu ljubiti svoje prijatelje.

324. Samo od duševno i tjelesno razvitih i zdravih brakova, sposobnih za rad, se možeš nadati boljoj budućnosti.

325. Nemoj gaziti ono što te ima spasiti, a visoko cijeniti ono što će te upropastiti.

326. Nema na zemlji raja vrhu prave i u svemu sposobne obitelji, a s druge strane nema pakla vrhu zle i nesposobne obitelji.

327. Čovječe! Dobro i razborito se naoružaj dokle si još mlad da ti je viditi proti kolikim vidljivim i nevidljivim neprijateljima na putu življenja ćeš se morati boriti.

328. Ako imaš dobro sjeme i dobro obrađeno tlo, dobrom se plodu nadaj.

329. Svaka stvar ima svoj uzrok i svoje posljedice.

330. Radi svojih protivnika ne mogu kako bi i koliko bi željela raditi, govoriti, a niti Bogu se moliti, a ti protivnici mogu biti u mojoj najvećoj blizini i u najdaljnjoj daljini.

331. Ako prem je u kući imate, isto za njezinu vrijednu dobrotu ne znate.

332. Drug druga jednakog sebi traži.

333. Poniznost i sloga su opće spasiteljice.

334. Oholost i nesloga su opće upropastiteljice.

335. Radi dobro, pa ga makar i u more bacio, ali isto potonuti neće.

336. Danas jesmo, sutra nismo, a do klitu Bog zna gdje smo.

337. Naše tijelo obično traži uživanje na propast duše.

338. Onaj, koji hoće da se utopi, se topi, onaj, koji ide da će ga spasiti, je isto u pogibelji za utopiti se.

339. Pokle riječ izrečeš, više nisi njoj gospodar, kada je izustiš, krila njoj načiniš, kojima će više puta i onamo priletiti gdje neće tebi drago biti.

340. U paklu da je mnogo dobre volje, a u raju mnogo dobrih djela.

341. Narav (ili priroda) je veoma veliki učitelj, ali vrhu svetog Evandjelja nema profesora.

342. Glavni temelj je vjere: dvi stvari od naravi i dvi stvari od ljubavi.

343. Glavni primjer vjere je život Kristov.

344. Najveći i najvredniji filosof će biti onaj koji bude kadar izumiti način kako će u obiteljima prava, neprekidna, iskrena, vjerna i poštena ljubav, mir i sloga se usavršavati i do smrti ustrajati.

345. Ne može se promisliti gadnijega gada od nevaljana, nesposobna i nesložna braka.

346. Roditelji! Roditelji, i opet vam velim, hoćete na ljuti ili prijazan način: Roditelji! Nemojte biti ubojice svoje brižne i nedužne, rođene i nerođene djece!

347. Jao vama, djeco, ako imate divlje roditelje, u njihovoj ćete vlasti biti, kao u pandžama lava, jer oni od prava i valjana uzgoja ne poznaju nikakva prava.

348. Pusti me jedanput da se pohudam i ja sam, nemoj me uvijek ti.

349. Nemoj zlo rabiti tuđu dobrotu i ustrpljivost.

350. Ako ćeš mi pomagati, pomagaj mi da mi laglje bude.

351. Kad zvono zvoni, nemoj misliti da to tebi dužnost slušati ni, jer može biti da je više za tebe namijenjeno to nego za onoga na koga ti misliš.

352. Čovjek bez vjere i kuća bez krova su si podobni.

353. Ako misliš dobra meni i našoj budućoj obitelji, nemojmo ovdje stati.

354. Ne čudi se, ni ne rugaj da je zlo učinio, već samo žali da ga je učinio.

355. Čuvaj svoje oči jer i one znaju biti mnogo puta prozori od grijeha.

356. Tko prosi, nosi, al' treba znati valjano moliti koji će dobiti.

357. Voliš me radi mojih vrlina, ali ne znam ako bi me volio (ili volila) zbog onoga što su vrline na meni učinile.

358. Moram se od tebe odalečiti, ako ću te moći, kako bi spadalo, poštovati i ljubiti.

359. Ne zahtijevaj da mora neko baš kao i ti biti, kada nisu ni prsti na ruci jednaki.

360. Nije sve za svakoga, već neka si svaki izabere ono što je za njega.

361. Neće te mrziti onaj koji te želi spasiti, već onaj koji te želi upropastiti.

362. Više puta bi radi Boga koješta učinio, a radi svijeta ne bi htio, s druge strane, pa radi svijeta također bi, koješta učinio, a radi Boga ne bi htio.

363. Ja te ljubim iz dubine srca moga i sve što je u tebi dobroga, a ti gledaj sve što je u tebi slabo čim prije odstraniti da te mogu potpuno u svemu ljubiti.

364. Uvijek se skrbi za dobrim stvarima široko misto dati, a slabo će si ga i samo, na žalost, još i previše uzeti.

365. Naglost obično nema zreloga početka ni završetka.

366. Vrijedna iskrenost vrlo mi je draga jer znade uskratiti mnogo suvišnjeg rada i jada.

367. Slab jesi, slabo se hraniš, mnogo trpiš i mnogo radiš, tvoje je zdravlje u velikoj pogibelji.

368. Ono što je u blizini svježe (friško), bilo zlo ili dobro, uvijek se više osjeća nego pok se odaleči (zastara).

369. Ne traži blagoslova na vražjemu putu.

370. Bolest i tuđina su mnogo puta velika velika gorčina.

371. Da se može sve učiniti kako i pomisliti, mnogo bi više bilo za viditi koješta dobra i zla.

372. Dokle bi, ne smijem, a kad smijem onda za te već ne marim.

373. Ono, što je, je, a ono što ima biti, ti nisi stalan da li ćeš doživiti.

374. One osobe, koje se među sobom ne mogu podnašati, ne daj im Bog skupa stati.

375. Moramo brzo umriti, kad moramo sve na brzu ruku raditi.

376. Prerano se rodim, a nikad ne zgojim, prerano se ženim, prerano se trošim, prerano se umorim, prerano se obolim, prerano umrem.

377. Ne mari za to da nisi mnogo učinio, samo neka je ono dobro, što si učinio.

378. Mnogo puta vrijedi ranak nego cijeli danak.

379. Ako je već bilo na koji način u pogibli zdravlje dotičnih koji se imaju skupa združiti, je najbolje sredstvo od zdravnika prije savjete tražiti jer inače bi lako mogli i nehotice svojim najmilijim potomcima zdravlje pogibelji podvrći.

380. Ima na svijetu i takovih osoba kojima nikada ni ugođeno, ako učiniš i ako ne učiniš, ili im je čuda, ili malo, ili rano ili kasno; uz ovakovih osoba je gorko biti, to je svakom jasno.

381. Ako ti je ikako moguće, nastoj se čim prije u svemu u red staviti, za to nećeš nigdar preraniti.

382. Šala, pijanstvo, napetost i razdraženost mnogo puta otkriju veliku iskrenost.

383. Prije nego osnivaš obitelj, valjalo bi dobro razumjeti i proučiti što je obitelj i na kakovoj podlozi ćeš njoj temelj graditi.

384. Glavni cilj neka ti bude: čovjeka duševno i tjelesno zdravo i pošteno zgojiti i da može gospodarstvo, makar i siromašno, ali uredno na zdravim nogama biti, pa sve ostalo će se okolo toga vrtiti.

385. Rada bi te spasiti i s tobom ću osobno govoriti, a ne smijem ti o tome ništa izraziti, oh, milostivi Bože, je li je moguće da se već tako živjeti može!

386. Kada skoro u svim predmetima više znaš, pa kada na raspolaganje neznaalicama stat' moraš i po njihovim nalogima raditi, za tebe će prava muka biti.

387. Radnik nis', a kao i radnik moram raditi i radničke plaće ne dobiti; gospodar nisam, a možda me sili da isto moram i za sve gospodarske posle nasuprot mnogim prkosima brigu nositi i bez gospodarske oblasti ne imati, onda, što nam je učiniti nego se odstraniti ili zdravlje izgubiti.

388. Ako ćeš me naći, valja da me tražiš gdje jesam, a ne gdje nisam.

389. Bog te čuvaj od osoba koje si stave u glavu da neće raditi; njihov će svaki korak u radu pun oblačne grmljavine biti.

390. Društvo rado imam, ali isto u njeg neću zalaziti zato što se bojim iz njega kaljava otići.

391. Pred vrata mog srca pokucao je veliki broj momaka, ali unutra nisam nikoga pustila jer ono što sam ja od njih tražila, u njima nis' našla.

392. Do sada imate svjetskoga dosta i previše, skoro i za ća hitati, a od sad naprijed želim da gledate samo ono što je zdravo i pošteno iskati.

393. Sve ono što se u tebi ohologa i nemarnoga krije, za me okusno nije.

394. Dobro se daleko čuje, a zlo još i dalje.

395. Veliš da me ljubiš i štuješ, kakovo poštovanje
može to biti, kad me nikad ne prestaješ ružiti
i bičem biti, a ja da imam tebe spasiti, reci mi pravo, na
kakvom stupnju može tvoj
razum biti.

396. Onaj koji je bolestan, makar i uz najbolju volju i
želju, niti može on tebe zadovoljiti ni ti njega, kako kad
je zdrav.

397. Nije moguće nikakvom cijenom procijeniti,
a skoro ni mudrim razumom razumiti, koliko
dobra mogu na svijetu potpuno dobra majka
i potpuno valjana hrana učiniti i od koliko zla
nas moru ukloniti.

398. Oh, vi, majke, gdje ste, kada ćete se roditi koje
ćete biti zaslužne to plemenito ime majke nositi.

399. Oh, vi, kovači ljudske sreće, koji narodu pravdu
krojite, gdje ste, što spavate, da se tako malo za uzgajati
narod zdravo i pošteno skrbite,
da ga pustite da se glupa u kaljuži topi!

400. Oh, vi, djeco, koji se imate još za roditi, ja želim i
vama ove točke preporučiti, ako želite domovinu sretno
viditi, neka vam bude uvijek glavna briga za mir,
zdravlje, slogu i poštenje
na svoje mjesto staviti.

401. Dokle imaš zdravlje i poštenje, gledaj ga čvrsto noktima i zubima braniti jer to su dva plemenita ruža koje će te u svako doba krasiti; ako to izgubiš, ćeš kasno i nikad ih više zadobiti jer to se ne može na svakoj ulici nalaziti.

402. One stvari koje vidiš da nose u sebi pogibelj za tebe, nemoj se nigdje s njima družiti, pa dolaze one gorkim ili slatkim osjećajima, svakako ti upotrijebi njima protivna sredstva i obrni im leđa i što više možeš, od njih bježi.

403. Jedno zrcalo su djeca roditeljima, a drugo roditelji djeci.

404. Gdje je najviše, najjači stijeg i najzdravijeg zraka, tamo gdje ni praha, to jest na moru i na polju, osobito po gorama i po šumama, je najzdravije biti.

405. Nemoj se samo za materijalne, momentalne interese gubiti, nego i za one koji ti moru i za dušu od velike koristi biti.

406. Napetost znade čovjeku mnogo puta iznakaziti dobrotu i lipotu.

407. Lako bi bilo da smo se mi očistili od svojih mana i pogrešaka, onda kada tuđe kritiziramo, ali obično najveć' kritizira pijanac pijanca, lenoba lenobu, stranputičar stranputičara, tat tata itd.

408. Svaka ljubav je slijepa i puna idealne žrtve.

409. Ako će ti rod dobrim plodom uroditi, treba da svaka stvar na vrijeme, zdrava i čista, na svojem mjestu bude.

410. Naglost ima najveću vrijednost kada treba spriječiti kakovu opasnost.

411. Mislim da sam majka dobrog sjemena, ako ćeš me poznati, trebaš malo više razboritog vremena.

412. Komu fali ostrpljivost i razboritost, veliki dio uljudnosti mu fali.

413. Izbjegavaj napasti i jadu, a pridruži se molitvi i radu.

414. Tko će za spasenje, bilo na koji način raditi, ne preostaje mu drugo nego put Kalvarije naslijediti i borbom, trpljenjem i samozatajama ovim krasnim, trnjevitim, ali plemenitim ružama se okriti.

415. Nastoj u vijeke, makar i prijeko samozataja, svojega iskrnjega ljubiti, ako želiš pravi, trajni nasljednik i prijatelj Kristov biti.

416. Mnogo i mnogo se moramo krijeposno protiv naravi boriti, ako nećemo dvije stvari od naravi pogaziti.

417. Lako ti je mene uhvatiti, ako ću ti ja u susret ići.

418. Nemoj o sebi mnogo govoriti, već nastoj dobro i pošteno raditi pa će već mudri ljudi prosuditi.

419. Oči očima, hotimice ili nehotice su navijestile unutarne osjećaje, bez da nisu riječi govorile.

420. Pod imenom ljubavi se u zajednicu sklapati, a ljubavi ne imati, kako bi moglo to pa kasnije izgledati?

421. Ne živimo zato da jedemo, već jedemo zato da živimo.

422. Najbolje ćeš upoznati iskrenost osobe kada ti mora nešto otkriti na svoju sramotu ili štetu.

423. Naprezanje u radu (osobito u duševnom) i prepirke u jadu, su si podobne.

424. Najprije se tiho i razborito sam, ili ako ti se čini i preko dobrih i pouzdanih savjetnika, osvjedoči za ono što imaš učiniti: je li je potrebno, korisno, zdravo, pošteno itd., onda kad već unapred sve to sam znaš, poslije pa ne treba da slušaš svake babe glas.

425. Najviše što sam mogao sam ti se osvetio kada sam ti oprostio.

426. Rugala se rugi ruga, pak je bila druga.

427. Vrijeme ko je prošlo, nećeš ga više uloviti, a ono što dolazi, gledaj kako ćeš ga upotrebiti.

428. Hrabreni su junaci koji su kadri sami sobom vladati, a veliki mudraci koji su dobri sami sebe upoznati.

429. Slaba je ona ljubav kad te ljubim zato što te moram ljubiti, kad te ne mogu dobre volje ljubiti.

430. I momcima i djevojkama je dozvoljeno bez smrtnoga grijeha osjećaje simpatije jedni prema drugima gojiti, ali samo dotle da se ne pušte strastima nečistih misli predobiti, za koje bi morali kod svete ispovijedi ispovjedniku otkriti itd.

431. Jao tome koji kod ispovijedi smrtne grijehe krije, za njega raja nije.

432. U kući gdje ni mladog naraštaja, za nju tama se pripravlja.

433. Čovječe, ne zaboravi da napast te neće od kolijevke do groba na miru pustiti i na posljednjem smrtnom uzdahu ćete mutiti, da te može za se predobiti, ali ti ne smiješ nikada ufanje u milost Božju izgubiti.

434. Najbolja sredstva su za boriti se protiv svakovrsne napasti: šutnja, okretni rad i vruća molitva.

435. Ne puštaj kukavno lukavim lovcima svoje dragocjenosti odnijeti.

436. Nije vrijedno zaspati na kulturnom polju, već hrabro i marljivo raditi ono što je za raditi i braniti ono što je za braniti, što može od velike potrebe i koristi, za potrebno, korisno i pošteno življenje biti i za potrebno spasenje.

437. Za sve ovo moraš pripravan biti, za protiv stare neotesanosti i nove modernosti koliko treba se boriti.

Pak, pak, pak za pakom.
sve je ništa na svijetu ovom.
Ali blago onome će biti koji
bude znao preko toga crnoga
življenja vječni raj si zadobiti.

Istina je umrla,
moral se kužno obolio,
laž se svuda raširio,
ter poštene pomorio.

Al u kući djeda, oca moga,
želim da uvijek vlada
zdravlje, vjernost, prava
ljubav, mir i sloga!

KAKAV TREBA BITI KOJI ĆE DOBAR BITI

Mora biti:

1. ZDRAV
2. MARLJIV
3. RADLJIV
4. BOGOLJUBAN I POBOŽAN
5. USTRPLJIV
6. PONIZAN
7. VJERAN
8. POŠTEN

NA RASTANKU, DRAGI PRIJATELJU,
SRDAČNO TE POZDRAVLJA TVOJA
PRIJATELJICA! TER MOREŠ I SAM VIDITI DA
ŽELIM BITI TVOJEGA I SVAČIJEGA SPASENJA
LJUBITELJICA!

Ližnjan, 7. srpnja 1933.

N.N.

Manda Vojnić, samouka i velehvale vrijedna

(Ova kopija pripadala je vjerojatno Ljudmili Vodinelić koja identificira Mandu Vojnić kao autoricu djela – opaska prireditelja digitalnog izdanja 2025.)